

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/20/2020
Identifikačné číslo spisu:	1311211015
Dátum vydania rozhodnutia:	24.08.2022
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:1311211015.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ T.. K. L., bytom v K., K. X/A a 2/ P. J. L., bytom v K., K. X/A, oboch zastúpených splnomocnenkyňou JUDr. Alojz Baránik, advokát s. r. o. so sídlom v Bratislave, Mateja Bela 8, IČO: 46 640 561, proti žalovanej 1/ Bratislavská vodárenská spoločnosť, a. s., so sídlom v Bratislave, Prešovská 48, IČO: 35 850 370, zastúpenej splnomocnenkyňou ius aegis s. r. o., so sídlom v Bratislave-mestská časť Staré Mesto, Nedbalova 12, IČO 36 857 203 a 2/ obec Rovinka, so sídlom v Rovinke, Hlavná 350, IČO: 00 305 057, zastúpenej Advokátskou kanceláriou ECKER - KÁN & PARTNERS, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Námestie Martina Benku 9, IČO: 35 886 625 o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 14C/121/2011, o dovolaní strán proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 28. februára 2018, sp. zn. 2Co/289/2016, 2Co/306/2016, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 28. februára 2018 sp. zn. 2Co/289/2016, 2Co/306/2016 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Dovolanie žalobcov 1/ a 2/ proti potvrdzujúcemu vyhovujúcemu výroku o d m i e t a.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava III (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 14C/121/2011-1139 zo 7. júla 2015 uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcom 1/ a 2/ sumu 41 903,76 eura s úrokom z omeškania vo výške 13 % z istiny ročne od 20. novembra 2002 do zaplatenia, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Vyslovil, že o trovách konania rozhodne do 30 dní po právoplatnosti tohto rozsudku.

2. Z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva, že žalobcovia sa žalobným návrhom (po pripustení zmeny petitu uznesením z 23. mája 2005, v spise na č. l. 356) domáhali voči žalovaným zaplatenia sumy 20 173 755,70 Sk spolu s úrokmi z omeškania vo výške 16,5 % p. a. zo sumy 180 209,70 Sk od 15. novembra 2001 do zaplatenia a zo sumy 19 993 646,- Sk od 9. mája 2001 do zaplatenia z titulu náhrady škody spôsobenej žalobcom 1/ a 2/ tým, že žalovaní 1/ a 2/ napriek právoplatnému rozhodnutiu príslušného orgánu o udelení povolenia na uvedenie do trvalej prevádzky prípojky kanalizácie pre 17 rodinných

domov v obci Rovinka do trvalej prevádzky, neuzavreli medzi sebou zmluvu o prevádzke kanalizácie, ktorou by žalovaná 2/ ako vlastník tohto vodohospodárskeho diela odovzdala kanalizáciu do prevádzky žalovanej 1/ ako budúcej prevádzkovateľovi, a teda nezačali s prevádzkou kanalizácie. V dôsledku uvedeného žalobcom 1/ a 2/ ako vlastníkom dvoch nehnuteľností - novostavieb rodinných domov a dvoch garáží postavených v predmetnej lokalite, vznikla škoda, a to vo forme skutočnej škody spôsobenej zvlhnutím suterénu jedného z rodinných domov (v dôsledku riadneho neprevádzkovania kanalizačnej siete), na odstránenie ktorej vynaložili náklady vo výške 180 209,70 Sk a vo forme ušlého zisku vo výške 19 993 646 Sk, spôsobeného zmarením prenájmu novostavieb (a teda nedosiahnutím predpokladaného výnosu za ich prenájom) a nevydania kolaudačných rozhodnutí (pre nefunkčnosť kanalizácie), ktorými by bolo povolené ich užívanie, ako aj z titulu ušlého zisku spôsobeného rozdielom medzi kúpnu cenou, za ktorú žalobcovia boli nútení predat' nehnuteľnosti v rokoch 2001, resp. 2002 (aby mohli splácať úver), a ich trhovou cenou, ktorú by mali nehnuteľnosti po skončení pôvodne predpokladanej doby nájmu.

3. Právne vec posúdil podľa čl. 20 ods. 3 ústavného zákona SNR č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „ústava“), § 9 ods. 2 zákona č. 138/1973 Zb. o vodách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 138/1973 Zb.“), § 2 ods. 2 písm. b/ a c/, § 3 a § 10 ods. 2 vyhlášky Ministerstva lesného a vodného hospodárstva Slovenskej socialistickej republiky č. 154/1978 Zb. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách (ďalej len „vyhláška č. 154/1978 Zb.“), § 10b, § 10c a § 40a ods. 1 vyhlášky Ministerstva lesného a vodného hospodárstva Slovenskej socialistickej republiky č. 15/1989 Zb., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška č. 154/1978 Zb., § 415, § 420 ods. 1, § 438 ods. 1, § 439 a § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov). Vecne mal za to, že na základe výsledkov vykonaného dokazovania v intenciách vysloveného právneho názoru odvolacieho súdu v uznesení z 28. januára 2011, sp. zn. 4Co/223/2010 ustálil, že v spore boli preukázané základné predpoklady zodpovednosti za škodu, a to v časti náhrady vecnej škody pozostávajúcej z vynaložených nákladov, ktoré žalobcom vznikli pri odstránení škody spôsobenej zvlhnutím suterénu jedného z rodinných domov. Považoval za preukázané, že na odstránenie následkov zatečenia suterénu domu a na vykonanie opatrení proti vzniku ďalších škôd (vybudovanie spätnej klapky proti prenikaniu splaškov do domu), vynaložili žalobcovia sumu 180 209,70 Sk, ktorú zaplatili za stavebné práce vykonané spoločnosťou WIBAX, spol. s r. o. na základe faktúry č. 32001071 z 15. novembra 2001. V tejto súvislosti konštatoval, že škoda žalobcom vznikla v príčinnej súvislosti s porušením právnej povinnosti žalovaných 1/ a 2/ zabezpečiť riadne prevádzkovanie verejnej časti kanalizačnej prípojky v predmetnej lokalite. Zároveň podotkol, že ak by bola čerpacia stanica v tejto kanalizačnej vetve v prevádzke, nedošlo by k zaplneniu kanalizačného potrubia a k následnému zatečeniu rodinného domu vo vlastníctve žalobcov tlakovou odpadovou vodou. Žalobnému návrhu v časti o priznanie náhrady vecnej škody vyhovel v sume 180 209,70 Sk (prepočítanej konverzným kurzom 30,126 Sk/1 euro na 5 981,87 eura).

4. Ďalší uplatnený nárok na náhradu škody z titulu ušlého zisku považoval súd prvej inštancie za opodstatnený a dôvodný len v časti. Nespochybil úmysel žalobcov 1/ a 2/ využiť novovytvorené dva rodinné domy a dve garáže na pozemkoch parcelných č. 102/9 a 102/11 v k. ú. P. na ich prenájom tretím osobám, keďže mal preukázané, že žalobcovia 1/ a 2/ užívali na bývanie inú nehnuteľnosť, ktorú založili na zabezpečenie úverov od Prvej stavebnej sporiteľne, prevzatých za účelom čiastočného pokrytia nákladov na zriadenie predmetných stavieb v k. ú. P.. Predloženými nájomnými zmluvami, uzavretými v decembri roku 2000 so spoločnosťami Herz, spol. s r. o., a Intec Pharma, spol. s r. o., ako aj výsluchom štatutárnych zástupcov uvedených spoločností, súd prvej inštancie konštatoval, že obidve stavby rodinných domov boli postavené na základe stavebného povolenia vydaného Okresným úradom v Senci 4. novembra 1998, ktoré mali byť od 1. apríla 2001, resp. 1. júna 2001 odovzdané do dočasného užívania uvedených spoločností na dobu určitú do 30. septembra 2005, resp. do 31. júla 2005 za dohodnuté nájomné. Ďalej považoval za preukázané, že v stavebnom povolení na stavbu dvoch rodinných domov a garáží na parcelných č. 102/9 a 102/11 v k. ú. Rovinka, uložil stavebný úrad žalobcom 1/ a 2/ ako stavebníkom predložiť ku kolaudácii stavby doklad o vydaní užívacieho povolenia na verejnú sieť. Po ukončení výstavby žalobcovia 1/ a 2/ požiadali stavebný úrad o vydanie kolaudačného rozhodnutia k zriadeným stavbám, ktorého vydanie stavebný úrad podmienil doložením

zmluvy so žalovanou 1/ na odvádzanie odpadových vôd verejnou kanalizáciou, (s tým, že ak nebude tento nedostatok návrhu odstránený, bude kolaudačné konanie prerušené). Nakoľko žalovaní 1/ a 2/ v tom čase nedospeli k dohode o prevádzkovaní užívateľskej a skolaudovanej kanalizačnej prípojky, ktorá mala odvádzať odpadovú vodu z rodinných domov v predmetnej lokalite, nemohli žalobcovia 1/ a 2/ predložiť stavebnému úradu žiadanú zmluvu o odvádzaní odpadových vôd verejnou kanalizáciou a dosiahnuť tak vydanie kolaudačných rozhodnutí k rodinným domom. Následne nemohli odovzdať rodinné domy do užívania uvedeným spoločnostiam v dohodnutých termínoch. Súd prvej inštancie považoval za preukázané, že obchodné spoločnosti Herz, spol. s r. o. , ako aj Intec Pharma, spol. s r. o. z dôvodu nepredloženia kolaudačného rozhodnutia na predmet nájmu od nájomných zmlúv odstúpili. Na základe uvedeného ustálil, že znemožnenie skolaudovania postavených rodinných domov k termínu zmluvne dohodnutého začatia plnenia nájomných zmlúv uzavretých v súlade s § 663 a nasl. Občianskeho zákonníka, bolo dôsledkom nesprevádzkovania verejnej kanalizácie v danej lokalite, ktorej prevádzku mala do odovzdania kanalizačnej prípojky určenému prevádzkovateľovi (žalovanému 1/) zabezpečiť žalovaná 2/ a po jej odovzdaní žalovaná 1/.

5. V nadväznosti na uvedené súd prvej inštancie poukázal na právny názor vyplývajúci z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“) z 28. apríla 2010, sp. zn. 4Cdo 319/2008, týkajúci sa posúdenia príčinnej súvislosti medzi nesprevádzkovaním verejnej časti kanalizácie v čase predpokladaného žalobcami 1/ a 2/, resp. nevydaním kolaudačných rozhodnutí v dôsledku nesprevádzkovania verejnej časti kanalizácie v dôsledku porušenia zmluvných a právnych povinností žalovaných 1/ a 2/ a zmarením prenájmu nehnuteľností žalobcov 1/ a 2/ z dôvodu ich právnej nespôsobilosti byť predmetom nájmu. K uplatnenému nároku na náhradu škody z titulu ušlého zisku konštatoval správnosť záveru odvolacieho súdu, že žalobcovia 1/ a 2/ po odpredaji nehnuteľností nemohli očakávať ďalší majetkový výnos z titulu ušlého nájomného.

6. Následne súd prvej inštancie uzavrel, že v príčinnej súvislosti s porušením právnych povinností žalovaných 1/ a 2/ nemohli žalobcovia 1/ a 2/ v období od 1. apríla 2001, resp. od 1. júna 2001 zhodnocovať svoj majetok (rodinné domy) formou nájmu na základe uzavretých nájomných zmlúv. Základ nároku na náhradu škody z titulu ušlého zisku na nájomnom považoval za daný. Pri rozhodovaní o výške ušlého zisku súd zohľadnil, že k reálnemu plneniu zmlúv o nájme rodinných domov na základe uzavretých nájomných zmlúv so spoločnosťami Herz, spol. s r. o. a Intec Pharma, spol. s r. o. ako nájomcami nedošlo a že po odpredaji nehnuteľností k 18. januáru 2001 a k 30. júnu 2001 už žalobcovia 1/ a 2/ nemohli očakávať ďalší majetkový výnos z titulu ušlého zisku na nájomnom.

7. Pri určení výšky majetkového výnosu z titulu ušlého zisku (nájomného) súd prvej inštancie vychádzal zo znaleckého posudku vypracovaného znalcom z odboru stavebníctvo, odvetvie oceňovanie nehnuteľností prof. Ing. Dušana Majdúcha, CSc., ktorý bol vypracovaný za účelom zistenia podnikateľskej výnosovej hodnoty predmetných nehnuteľností formou prenájmu za obdobie predpokladaného trvania oboch nájomných zmlúv. Pri výpočte znalec postupoval v zmysle metodiky určenej vyhláškou č. 492/2004 Z. z., pričom zistený ročný disponibilný výnos z prenájmu predmetných nehnuteľností /hrubý výnos po odpočítaní prevádzkových, správnych, udržiavacích a iných nákladov na využívanie nehnuteľností/ znížil podľa použitej metodiky o daň z príjmu vo výške 38 %. Súd prvej inštancie však bol toho názoru, že na účely výpočtu ušlého zisku z prenájmu nehnuteľností, ktorý nepatrí medzi príjmy oslobodené od dane a podlieha zdaneniu daňou z príjmov fyzických osôb (§ 4 ods. 2, písm. l/, bod 3 zákona č. 366/1999 Z. z.), nie je možné znížiť odčerpateľný výnos z prenájmu nehnuteľností o uvedenú daňovú povinnosť, pretože súdnym rozhodnutím priznanú náhradu škody by žalobcovia museli zdaniť daňou z príjmov fyzických osôb, čo by mohlo viesť k dvojitému zdaneniu týchto príjmov. Preto súd prvej inštancie vynásobil znalcom vyčíslené hodnoty kapitalizácie výnosov z prenájmu nehnuteľností koeficientom 1,38, čo zodpovedá znalcom zohľadnenej daňovej povinnosti vo výške 38 %, o ktorú bol zistený disponibilný výnos znížený. Konštatoval, že takto určená náhrada škody z titulu ušlého zisku z prenájmu v sume 35 921,89 eura bude predmetom zdanenia daňou z príjmov fyzických osôb podľa daňovej sadzby aktuálnej v čase daňovej povinnosti. Celkom z titulu uplatneného nároku na náhradu škody, súd prvej inštancie priznal sumu 41 903,76 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 13 % ročne z priznanej istiny od 20. novembra 2002 do zaplatenia v súlade s § 517 ods. 2

Občianskeho zákonníka v spojení s § 3 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil len paušálnym odkazom na § 151 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (zákona č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov, ďalej len „OSP“).

8. Doplnčím rozsudkom č. k. 14C/121/2011-1253 zo 7. júna 2016 súd prvej inštancie vo zvyšku žalobu zamietol s odôvodnením, že rozsudkom č. k. 14C/121/2011-1139 zo 7. júla 2015 nerozhodol o celom predmete konania, preto v súlade s § 166 OSP vydal doplnčací rozsudok.

9. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolania strán sporu rozsudkom z 28. februára 2018 sp. zn. 2Co 289/2016, 2Co 306/2016 rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o povinnosti žalovaných 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcom 1/ a 2/ sumu 30 855,82 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 13% ročne od 20. novembra 2002 do zaplatenia potvrdil. Vo zvyšnej časti vyhovujúceho výroku vo veci samej napadnutý rozsudok zmenil a žalobu žalobcov 1/ a 2/ zamietol. Potvrdil tiež doplnčací rozsudok súdu prvej inštancie a vyslovil, že žalované 1/ a 2/ majú nárok na náhradu trov konania v rozsahu 90 %.

10. Odvolací súd citujúc ustanovenie § 470 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok účinného od 1. júla 2016 v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), konštatoval zachovanie procesných účinkov odvolaní podaných za účinnosti OSP, ktoré následne vecne prejednal. Po zopakovaní dokazovania oboznámením sa s obsahom listinných dôkazov na ním nariadenom odvolacom pojednávaní dospel k záveru, že odvolania žalovaných 1/ a 2/ sú čiastočne dôvodné, odvolania žalobcov 1/ a 2/ naopak za dôvodné nepovažoval.

11. K uplatnenému nároku na náhradu vecnej škody a z titulu ušlého zisku konštatoval správne zistenie skutkového stavu ohľadne vzniku škody a posúdenia príčinnej súvislosti vrátane právneho posúdenia solidárnej zodpovednosti žalovaných 1/ a 2/ za škodu na majetku žalobcov 1/ a 2/ a ušlom zisku, ktorá vznikla v súvislosti s právnym nesprevádzkovaním verejnej časti kanalizácie, ktorej dôsledkom bolo zmarenie prenájmu nehnuteľností žalobcov 1/ a 2/, resp. v dôsledku faktického užívania kanalizácie majiteľmi rodinných domov v lokalite Rovinka, a k zavlnutiu suterénu jedného z rodinných domov žalobcov 1/ a 2/, s ktorým záverom súdu prvej inštancie sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil.

12. K odvolacím námietkam žalovaných 1/ a 2/, týkajúcim sa priznanej náhrady vecnej škody v súvislosti s posúdením porušenia právnej povinnosti a to neuzatvorením zmluvy o odvádzaní odpadových vôd uviedol, že správu verejných vodovodov a verejných kanalizácií v rozhodnom období k 20. júlu 2000, t. j. ku skolaudovaniu kanalizačnej vetvy v Rovinke, v časti Trhové polia, upravovala vyhláška č. 154/1978 Zb. v platnom znení, preto nesúhlasil s námietkou žalovanej 1/, týkajúcou sa nesprávneho právneho posúdenia. Podotkol, že potom ako Okresný úrad v Senci vydal 29. júna 2000 rozhodnutie, ktorým povolil uviesť do trvalej prevádzky predmetnú verejnú kanalizáciu (stavebné objekty a zariadenia) a za prevádzkovateľa určil žalovanú 1/, tá bola následne povinná uzavrieť so žalovanou 2/ (vlastníkom verejnej kanalizácie) zmluvu o jej prevádzkovaní. Zároveň dodal, že žalovaná 1/ si bola vedomá tejto povinnosti, lebo s niektorými vlastníckmi rodinných domov z oblasti Rovinka - Trhové polia zmluvy o odvádzaní odpadových vôd uzavrela, (a to predtým, ako ich odmietla uzavrieť so žalobcami 1/ a 2/). Vzhľadom k tomu, že žalovaní 1/ a 2/ medzi sebou zmluvy o prevzatí verejnej časti kanalizácie neuzavreli, žalovaná 2/ ako jej vlastníčka bola povinná zabezpečiť jej údržbu a prevádzku (§ 40a ods. 4 vyhlášky č. 154/1978 Zb.). Odvolací súd nesúhlasil s námietkou žalovanej 2/, týkajúcou sa tvrdenia, že ustanovenie § 40a ods. 4 vyhlášky č. 154/1978 Zb. sa vzťahovalo len na prípady usporiadania právnych vzťahov k vodovodným a kanalizačným prípojkám existujúcim k 30. decembru 1990. Zhodne s názorom súdu prvej inštancie konštatoval, že z § 40a ods. 1 až 4 vyhlášky č. 154/1978 Zb. vyplýva zámer zákonodarcu zabezpečiť riadne, plynulé prevádzkovanie verejných častí užívania schopných a skolaudovaných kanalizačných prípojek a usporiadať z toho vyplývajúce právne vzťahy, ktoré vznikli aj po 14. februári 1989. Zodpovednostný solidárny vzťah žalovaných 1/ a 2/ preto vyplýval z porušenia povinností, vyplývajúcim im zo zabezpečenia prevádzkovania verejnej kanalizačnej prípojky v Rovinke, časť Trhové polia. Žalovaná 1/ uzavrela so žalobcami 1/ a 2/ zmluvu o dodávke vody do rodinných domov 12. apríla 2001, z čoho vyplýva, že žalovaná 1/ bola povinná zabezpečiť, aby bola voda

odvádzaná kanalizačnými prípojkami rodinných domov do verejnej časti kanalizácie. Dôvodom neuzavretia zmluvy o odvádzaní odpadových vôd bolo, že sa žalovaná 1/ nedohodla so žalovanou 2/ na podmienkach prevádzkovania verejnej kanalizačnej časti, lebo k technickému riešeniu pripojenia rodinných domov na verejnú kanalizačnú sieť výhrady nemala. Za nedôvodnú považoval odvolací súd námietku žalovanej 2/ týkajúcu sa tvrdenia, že žalobcovia 1/ a 2/ si mali zabezpečiť odvádzanie odpadovej vody septikom, lebo takýto technický postup odvádzania odpadových vôd z nehnuteľností, ktoré možno napojiť na kanalizačnú sieť, vylučoval zákaz vyplývajúci z § 10 ods. 2 vyhlášky č. 154/1978 Zb. Odvolací súd preto ustálil, že súd prvej inštancie správne posúdil zodpovednosť žalovaných 1/ a 2/ za vecnú škodu, ktorá žalobcom 1/ a 2/ vznikla na stavebnej konštrukcii jedného z ich rodinných domov (zavlnutie muriva, omietok a obkladov), preto námietky pripojenia sa na verejnú kanalizáciu bez zmluvného pripojenia, či nesprávneho technického riešenia pripojenia vyhodnotil ako nedôvodné.

13. K spochybňovaniu výšky vecnej škody, pozostávajúcej z nákladov na odstránenie škody, odvolací súd poukázal na vyčíslené náklady spoločnosťou WIBAX spol. s r. o, faktúrou č. 32007071 z 5. novembra 2001 na sumu 180 209,70 Sk po prepočte konverzným kurzom vo výške 30,126 Sk /1 euro t. j. v sume 5 981,87 eura. K námietke, že k vystaveniu faktúry došlo až po odpredaji nehnuteľnosti žalobcami 1/ a 2/ novému nadobúdateľovi (18. júna 2001, resp. 3. júna 2002), odvolací súd poukázal na právny názor najvyššieho súdu vyplývajúci z uznesenia z 28. apríla 2010, sp. zn. 4Cdo 319/2008, z ktorého vyplýva, že vo vzťahu k nároku na náhradu vecnej škody je potrebné rozlišovať vznik škody od úhrady vynaložených nákladov na odstránenie jej následkov, preto čas tejto úhrady ani to, kým bola realizovaná, nie sú z hľadiska predpokladov zodpovednosti za škodu a posudzovanie jej výšky právne významné. Odvolací súd zároveň podotkol, že pokiaľ žalované 1/ a 2/ spochybňovali dôkazy o výške škody, bolo ich procesnou povinnosťou dôkaz navrhnúť, resp. predložiť. Z týchto dôvodov preto odvolací súd uzavrel, že ich námietky neboli spôsobilé spochybniť záver súdu prvej inštancie o výške vecnej škody.

14. V súvislosti s uplatneným nárokom na náhradu škody z titulu ušlého zisku, zo skutkovo a výškou vymedzeného žalobného návrhu vyplýva, že žalobcovia 1/ a 2/ žiadali priznať za dom súpisné č. 427, postavený na parcele č. 102/9, za 54 mesiacov dohodnutej doby nájmu spolu 2 563 362,40 Sk (výnos 1 857 509 Sk násobili daňovým koeficientom 1,38) a za dom súpisné č. 426, postavený na parcele č. 102/11, za 50 mesiacov dohodnutej doby nájmu 2 586 493,90 Sk (výnos 1 874 271,05 Sk násobili daňovým koeficientom 1,38). Z titulu ušlého zisku si uplatnili za dom súpisné č. 427 na ušlom nájomnom mesačne po 47 469,67 Sk, čo predstavuje 1 575,70 eura ($2\,563\,362,40\text{ Sk} \div 54\text{ mesiacov nájmu}$) a za dom súpisné č. 426 mesačne po 51 729,88 Sk, čo predstavuje 1 717,12 eur ($2\,586\,493,90\text{ Sk} \div 50\text{ mesiacov nájmu}$). Odvolací súd však dospel k záveru, že do doby do zániku vlastníckeho práva žalobcov 1/ a 2/ zodpovedá ich nárok na ušlý zisk celom vo výške 24 873,95 eura, predstavujúci stratu ušlého nájomného v zmysle ich žalobného návrhu za dom súpisné č. 427 vo výške 4 096,83 eura (od 1. apríla 2001 do 18. júna 2001 = 2 mesiace + 18 dní za mesiac jún, $2 \times$ po 1 575,70 eura, $2 \times 1\,575,70\text{ eura} = 3\,151,41\text{ eur} + 945,42\text{ eur}$ alikvotná časť za 18 dní z mesiaca jún) a za dom súpisné č. 426 vo výške 20 777,12 eur (od 1. júna 2001 do 3. júna 2002 = 12 mesiacov + 3 dni za mesiac jún, $12 \times$ po 1 717,12 eur = $20\,605,41\text{ eur} + 171,71\text{ eur}$ alikvotná časť za tri dni v mesiaci jún). Výšku priznaného úroku z omeškania 13 % považoval za správnu.

15. S poukazom na viazanosť súdu žalobným návrhom a k odvolacím námietkam žalobcov 1/ a 2/ ohľadne výšky priznanej náhrady škody z titulu ušlého zisku uviedol, že uznesením č. k. 13C/113/2002-356 z 23. mája 2005 súd prvej inštancie pripustil zmenu žalobného návrhu, o ktorom následne konal a rozhodol rozsudkom č. k. 13C/113/2002-505 z 15. novembra 2005, ktorý nadobudol právoplatnosť v časti výroku o zamietnutí žalobného návrhu čo do zaplattenia 14 200 000 Sk spolu s príslušenstvom a čiastočne v príslušenstve zo sumy 5 330 065 Sk, z ktorej súd prvej inštancie priznal úrok z omeškania vo výške 13 % ročne od 20. novembra 2002 do zaplattenia, nie tak ako ho žiadali žalobcovia 1/ a 2/ vo výške 16,5 % ročne zo sumy 180 209,70 Sk od 15. novembra 2002 a zo sumy 19 993 646 Sk od 9. mája 2001.

16. Za nedôvodnú považoval odvolací súd aj námietku žalobcov 1/ a 2/ týkajúcu sa rozhodnutia veci nezákonnou sudkyňou JUDr. Beátou Farkašovou. Na vysvetlenie k zmene zákonnej sudkyne JUDr.

Anny Morávkovej uviedol, že podľa potvrdenia Sociálnej poisťovne č. O 152849 práceneschopnosť zákonnej sudkyne trvala do 10. júla 2015, preto rozhodnutie vo veci samej vyhlásila podľa rozvrhu práce Okresného súdu Bratislava III na rok 2015 zastupujúca sudkyňa JUDr. Beáta Farkašová.

17. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov odvolacieho konania odôvodnil právne ustanoveniami § 396 ods. 2 v spojení s § 255 ods. 2 CSP a vecne prevažným úspechom žalovaných 1/ a 2/, ktorý v odôvodnení špecifikoval.

18. Proti takémuto rozsudku (všetkým výrokom) odvolacieho súdu podali žalobcovia 1/ a 2/ dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovali z § 420 písm. f/ CSP. Namietali nesprávny procesný postup súdu spočívajúci v nedostatku riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Argumentovali tým, že odvolací súd v rozpore s ich tvrdeniami a bez riadneho odôvodnenia svojho rozhodnutia obmedzil výšku ich ušlého zisku, i napriek tomu, že si uplatnili ušlý zisk zo zmluvne dohodnutého nájomného. V tejto súvislosti považovali za potrebné poukázať na skutočnosť, že si nemohli dovoliť držať vo vlastníctve úverom zaťažené rodinné domy, ktoré bez toho, aby akokoľvek porušili zákon, nemohli použiť na zamýšľaný a preukázaný účel. Dodali, že nemajú na rozdiel od žalovaných zákonom zaručený príjem, preto ich postavenie v spore bolo nerovnocenné, o čo sa podstatnou mierou pričínili aj súdy svojím doterajším konaním. Ak by odvolací súd vychádzal z vymedzenia ušlého zisku tak, ako si ho uplatňovali v žalobe, ich miera úspechu v tomto konaní by bola nepochybne vyššia. Z uvedeného dôvodu považovali za nesprávny aj výrok o náhrade trov konania. V tomto kontexte ďalej uviedli, že pri rozhodovaní o náhrade trov konania treba rozlíšiť, čo je základné a čo sprevádzajúce (napr. nález Ústavného súdu Českej republiky, sp. zn. II. ÚS 170/99). Dodali, že za základné sa považuje rozhodnutie, že do žalobcovho práva bolo zasiahnuté (napríklad pri sporoch o ochranu osobnosti) a výška nemajetkovej ujmy je potom druhotná a nadväzujúca. Rovnako odborná otázka posudzovaná znalcom (prípadne aj viacerými znalcami) môže presahovať možnosti strany sporu, ktorá napríklad výšku škody „iba“ odhaduje. Aj tu je zrejme primárny fakt, že škoda bola spôsobená, jej výška nasleduje. Boli toho názoru, že v dôsledku konania žalovaných im bola spôsobená škoda, pričom výška jej náhrady bola určená na základe znaleckého posudku, preto odvolací súd im mal priznať náhradu trov konania v plnom rozsahu. Navrhli zrušiť rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

19. Proti vyhovujúcemu (potvrdzujúcemu) výroku rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie aj žalovaná 1/. Prípustnosť dovolania vyvodzovala z ustanovení § 420 písm. f/ CSP (vychádzajúc z obsahu dovolania v zmysle § 124 ods. 1 CSP v spojení s čl. 11 ods. 1 až 3 Základných princípov CSP) a z § 421 ods. 1 písm. b/ a písm. c/ CSP. Podľa jej názoru súdy nižšej inštancie zo skutkových záverov vyvodili nesprávne právne závery a na zistený skutkový stav neaplikovali správny právny predpis. Žalovaná 1/ argumentovala tým, že súdy mali právne vec posúdiť podľa § 441 Občianskeho zákonníka, keďže škoda, ktorej náhrady sa žalobcovia domáhajú v spore proti žalovaným, bola spôsobená buď výlučne zavinením žalobcov alebo minimálne aj ich zavinením, a to najmä z dôvodov spočívajúcich v nesplnení prevenčnej povinnosti (§ 415 Občianskeho zákonníka) a zakročovacej povinnosti zo strany samotných žalobcov (§ 417 Občianskeho zákonníka). Súdy sa touto podstatnou a zásadnou argumentáciou nezaoberali a odignorovali, že škoda bola aspoň čiastočne spôsobená aj zavinením samotných poškodených (žalobcov), pričom zásadnú otázku „miery vplyvu zavinenia poškodeného na rozsahu vzniknutej škody, napríklad v dôsledku nesplnenia prevenčnej a zakročovacej povinnosti zo strany poškodeného“, súdy nevyriešili, resp. je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c/ CSP). Zároveň považovala za nesprávne aj právne posúdenie veci v časti týkajúcej sa porušenia zmluvnej povinnosti vo vzťahu k poškodenému, ktorý nie je účastníkom zmluvy. Žalovaná 1/ sa nestotožnila s právnym názorom súdov, považovala ho za nesprávny. Podľa jej názoru, ak poškodený ako tretia osoba nie je účastníkom zmluvy, v ktorej bola zakotvená povinnosť, ktorá bola zmluvnou stranou alebo zmluvnými stranami porušená, poškodený sa z titulu porušenia zmluvnej povinnosti nemôže voči takejto zmluvnej strane alebo zmluvným stranám úspešne domáhať nároku na náhradu škody, keďže tieto zmluvné strany neboli s poškodeným v žiadnom zmluvnom vzťahu, a teda voči poškodenému zmluvná povinnosť nebola porušená. Žalobcovia ako poškodení v čase vzniku škody taktiež neboli so žalovanou 1/ v žiadnom zmluvnom vzťahu. Zmluva o uzatvorení budúcej zmluvy o zabezpečení odborného výkonu prevádzky verejnej kanalizácie bola uzatvorená medzi žalovanými, a to

medzi žalovanou 1/ ako budúcim prevádzkovateľom a žalovanou 2/ ako vlastníkom verejnej kanalizácie. Prípadné porušenie zmluvnej povinnosti, dohodnutej v zmluve o uzatvorení budúcej zmluvy o zabezpečení odborného výkonu prevádzky verejnej kanalizácie, napríklad porušenie povinnosti uzatvoriť zmluvu o zabezpečení odborného výkonu prevádzky verejnej kanalizácie niektorou zo zmluvných strán, nemôže mať za následok vznik nároku u poškodeného, ktorý nebol jej zmluvnou stranou na náhradu škody voči subjektu, ktorý zmluvnú povinnosť porušil. Ani právnu otázku „či porušenie zmluvnej povinnosti je protiprávnym úkonom aj vo vzťahu k poškodenému, ktorý nie je účastníkom zmluvy“, sudy nevyriešili (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP), resp. dovolacím súdom je rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c/ CSP). Za nesprávne považovala aj právne posúdenie veci v časti, v ktorej sudy nižších inšancií konštatovali, že kolaudačné rozhodnutie Okresného úradu Senec z 26. novembra 1999 uložilo žalovanej (resp. jej právnomu predchodcovi) povinnosť začať prevádzkovať verejnú kanalizáciu v obci Rovinka, časť Trhové polia. V tejto súvislosti uviedla, že žiadne zákonné ustanovenie, ani zmluva o budúcej zmluve uzatvorená medzi žalovanými, a ani následné kolaudačné rozhodnutie Okresného úradu Senec neukladali žalovanej 1/ (vo vzťahu k žalobcom, ani vo vzťahu k inému subjektu) žiadnu povinnosť začať prevádzkovať predmetnú verejnú kanalizáciu a už vôbec nie lehotu, v akej by mala žalovaná 1/ povinnosť začať prevádzkovať kanalizáciu, resp. povinnosť a lehotu na uzatvorenie zmluvy o prevádzke so žalovanou 2/. Namietala, že sudy obsah kolaudačného rozhodnutia nesprávne vykladali. Keďže kolaudačným rozhodnutím nebola daná žiadna povinnosť začať kanalizačnú vetvu užívať, nemohla byť takáto neexistujúca povinnosť ani porušená, a teda nemohla ani v príčinnej súvislosti s porušením neexistujúcej povinnosti vzniknúť škoda. V nadväznosti k tomu uviedla, že sudy neriešili správne právnu otázku „či predmetné kolaudačné rozhodnutie ukladá subjektu, ktorý je v ňom uvedený ako budúci prevádzkovateľ verejnej kanalizácie, povinnosť alebo právo začať prevádzkovať verejnú kanalizáciu“, preto tiež vec nesprávne právne posúdili. Rovnako podľa žalovanej 1/ sudy nesprávne interpretovali ustanovenie § 40a vyhlášky č. 154/1978 Zb., lebo nesprávne posúdili právnu otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, a to „otázku výkladu ustanovenia vyhlášky, či sa táto vzťahuje aj na vodovodné a kanalizačné prípojky vyhotovené po 31. decembri 1990“. Bola toho názoru, že § 40a vyhlášky č. 154/1978 Zb. sa nevzťahuje na prípojky vyhotovené po 31. decembri 1990, preto od skolaudovania predmetnej kanalizácie až do uzatvorenia prevádzkovej zmluvy upravujúcej odborný výkon prevádzky kanalizácie bol výlučne jej vlastníkom subjektom oprávneným na uzatvorenie zmluvy o odvádzaní odpadových vôd so žalobcami, ktorej neuzatvorenie, resp. nepredloženie v rámci kolaudačného konania bolo dôvodom na neskolaudovanie rodinných domov vo vlastníctve žalobcov a následné odstúpenie od nájomných zmlúv zo strany nájomcov. Napokon žalovaná 1/ namietala nesprávne právne posúdenie a nedostatočne zistený skutkový stav v súvislosti s určením majetkového výnosu (jeho výšky) v podobe ušlého zisku. Bola toho názoru, že pri posudzovaní tohto nároku sudy nesprávne vychádzali zo znaleckého posudku vypracovaného znalcom z odboru stavebníctvo, odvetvie oceňovanie nehnuteľností prof. Ing. Dušanom Majdúchom, PhD., pričom neodôvodnili, prečo nevychádzali zo znaleckého posudku vypracovaného spoločnosťou ÚEOS-Komercia, a. s., ktorý žalovaná 1/ považovala za správny v porovnaní so znaleckým posudkom vypracovaným prof. Ing. Dušanom Majdúchom, PhD. Namietala, že sudy nižších inšancií nesprávne posúdili aj otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola ešte riešená, a to „či podnikateľská výnosová hodnota nehnuteľností t. j. kapitálových odčerpateľných zdrojov v prípade využitia formou prenájmu, sa môže použiť aj na určenie výšky ušlého nájomného v prípade, ak prenajímatelia nie sú podnikatelia“. Z uvedeného dôvodu považoval odôvodnenie rozsudku v tejto časti aj za nezrozumiteľné. Navrhol zrušiť rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, resp. zmeniť rozsudok odvolacieho súdu vo vyhovujúcej časti a žalobu zamietnuť.

20. Proti vyhovujúcemu výroku rozsudku odvolacieho súdu podala napokon aj žalovaná 2/ dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovení § 420 písm. f/ CSP (posúdením podľa obsahu v zmysle § 124 ods. 1 CSP v spojení s čl. 11 ods. 1 až 3 Základných princípov CSP) a z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Namietala, že sudy dospeli na základe vykonaných dôkazov k nesprávnemu právnomu posúdeniu veci. I ona argumentovala tým, že v odvolaní namietala postup súdu prvej inšancie, ktorý pri určení majetkového výnosu (jeho výšky) z titulu ušlého zisku nevychádzal z údajov uvedených v znaleckom posudku č. 63/2013 vypracovanom ÚEOS-Komercia, a. s. 18. novembra 2013 v rámci a pre účely opakovaného prvoinštančného konania, z ktorého vyplynula výnosová hodnota dotknutých rodinných

domov vo vzťahu k pozemku parcelného č. 102/9 a stavieb na ňom postavených za obdobie od 1. apríla 2001 do 18. júna 2001 v sume 2 290 eur, a vo vzťahu k pozemku parcelného č. 102/11 a stavieb na ňom postavených od 1. júna 2001 do 3. júna 2002 v sume 9 800 eur. Zdôraznila, že predmetný znalecký posudok bol súdom prvej inštancie vyžiadaný práve z dôvodu, že žalovanými bola v spore napadnutá správnosť a použiteľnosť znaleckého posudku č. 23/2004 a to najmä z dôvodu, že stanoviskom k znaleckému posudku vypracovaným Ing. Milanom Výparinom z 1. októbra 2005, boli napadnuté závery znaleckého posudku vypracovaného znalcom prof. Ing. Majdúchom, PhD. ako aj jeho použiteľnosť pre účely súdneho konania a uplatnené námietky vo vzťahu k určeniu výšky náhrady škody. Napokon namietala, že sudy nižších inštancií sa v odôvodnení rozhodnutia žiadnym spôsobom nevysporiadali a dokonca ani neuviedli existenciu znaleckého posudku č. 63/2013 vypracovaného ÚEOS-Komercia, a. s., súčasne neuviedli ani neodôvodnili postup pri určovaní výšky škody podľa tohto znaleckého posudku. I ona navrhla zrušiť rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, resp. rozsudok zmeniť tak, že výška súdom priznaných nárokov na náhradu škody žalobcov bude korešpondovať s „novým“ znaleckým posudkom.

21. Žalobcovia vo vyjadrení k dovolaniam žalovaných poukázali na ich argumentáciu uvedenú v dovolaní. Zdôraznili, že žiadnym spôsobom nepreukázali existenciu nimi prezumovaných dovolacích dôvodov. Vo vzťahu k dovolaniu žalovanej 1/ podotkli, že z dovolania vôbec nevplyva (okrem výkladu § 40a č. 154/1978 Zb., aká právna otázka ešte nebola vyriešená dovolacím súdom a rovnako, o akej právnej otázke dovolací súd rozhodoval rozdielne. Vo vzťahu k dovolaniu žalovanej 2/ poukázali na to, že namietané skutočnosti nie sú právnou otázkou, ktorá by v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP), pretože sa jedná o skutkové otázky. Navrhli tieto dovolania zamietnuť.

22. Žalovaná 1/ vo vyjadrení k dovolaniu žalobcov považovala dovolanie za zmätočné a nezrozumiteľné. V tejto súvislosti poukázala na to, že žalobcovia napadli aj vyhovujúci výrok, t. j. rozhodnutie vydané v ich prospech, ktorým rozhodnutím im nevznikla žiadna ujma. Za správny považovala právny názor odvolacieho súdu týkajúci sa výroku o náhrade trov konania. Namietanú nesprávnosť výpočtu ušlého nájomného a porušenie procesných práv považoval za účelové. Navrhla dovolanie žalobcov odmietnuť, resp. zamietnuť.

23. Žalovaná 2/ považovala dovolanie žalobcov za neprípustné, lebo žalobcovia 1/ a 2/ nedôvodne namietali § 420 písm. f/ CSP. K namietanému výpočtu náhrady škody z titulu ušlého zisku zdôraznila, že sudy nižších inštancií vychádzali zo znaleckého posudku č. 23/2004 prof. Ing. Majdúcha, PhD., podľa návrhu žalobcov 1/ a 2/. K výroku o náhrade trov konania poukázala na právnu úpravu vyplývajúcu z § 255 ods. 2 CSP, v súlade so zásadou pomeru úspechu strany v spore, čo považovala za správne a spravodlivé. Navrhla dovolanie žalobcov odmietnuť.

24. Najvyšší súd príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolania podali v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strany sporu, v ktorých neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolania žalovaných 1/ a 2/ proti vyhovujúcemu potvrdzujúcemu výroku, aj dovolanie žalobcov 1/ a 2/ proti zmeňujúcemu zamietavému výroku a potvrdzujúcemu zamietavému výroku sú nielen prípustné, ale aj dôvodné.

25. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či

sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

26. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

27. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

28. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

29. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný tak, ako sú obsahovo vymedzené v podanom dovolaní.

30. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v ustanovení § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva strany sporu a nesprávny procesný postup súdu, reprezentujúci takýto zásah znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

31. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019).

32. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. V zmysle uvedeného ustanovenia treba za nesprávny procesný postup považovať postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnoprávnemu rámcu, a tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

33. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom v zmysle § 420 písm. f) CSP žalovaní 1/ a 2/ zhodne namietali náležité neodôvodnenie napadnutého rozhodnutia z hľadiska základných obsahových náležitostí a kvalitatívnych požiadaviek na odôvodnenie rozhodnutia vyplývajúcich z § 220 ods. 2 v spojení s § 393 ods. 2 CSP, ako aj z dôvodu, že sa sudy nižších inšancií nevysporiadali s podstatnými námietkami

uplatnenými v spore žalovanými 1/ a 2/ týkajúcimi sa (ne)preukázania zákonných predpokladov zodpovednosti za škodu a to porušenia právnej povinnosti (prevenčná a zakročovacia povinnosť žalobcov 1/ a 2/ vyplývajúca z § 415 a § 417 Občianskeho zákonníka) a vzniku škody, jej výšky, ako aj aplikácie § 441 Občianskeho zákonníka.

34. Vo vzťahu k priznanej náhrade vecnej škody, spôsobenej zavlhnutím suterénu jedného z rodinných domov, odstráneniam ktorej sa týkal žalobcov nárok odvodzovaný od vyúčtovaných nákladov vo výške 5981,87 eura (180 209, 70 Sk) spoločnosťou WIBEX spol. s r. o., faktúrou č. 32007071 vystavenou 5. novembra 2001. Odvolací súd k namietanej výške škody žalovanými 1/ a 2/ len skonštatoval, že žalovaní nepredložili, nenavrhli dôkazné prostriedky, preto ich námietky nepovažoval za spôsobilé spochybniť záver o preukázaní výšky vecnej škody. Z obsahu spisu však vyplýva, že žalovaní 1/ a 2/ opakovane namietali posúdenie základných predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu v súvislosti s porušením prevenčnej a zakročovacej povinnosti žalobcov 1/ a 2/ v zmysle § 415 a § 417 Občianskeho zákonníka, ako aj v spojení s posúdením spoluzavinenia žalobcov 1/ a 2/ na vzniku škody (§ 441 Občianskeho zákonníka). Preukázanie porušenia právnej povinnosti a vznik škody ako základné predpoklady zodpovednosti za škodu neboli ustálené a k záveru o ich splnení nedospel ani dovolací súd v kasačnom rozhodnutí z 28. apríla 2010, sp. zn. 4Cdo 319/2010. Tvrdené skutkové okolnosti žalovanými 1/ a 2/ týkajúce sa postupu žalobcov 1/ a 2/ v súvislosti s ich svojvoľným napojením na vybudovanú vetvu verejnej kanalizácie (bez súhlasu jej vlastníka - žalovanej 2/) a to bez riadneho zabezpečenia spätnej klapky, súdy nižších inšancií nevyhodnotili z hľadiska ich relevantnosti a posúdenia, v dôsledku akého protiprávneho konania a akým subjektom došlo k vzniku škody.

35. Z uznesenia dovolacieho súdu z 28. apríla 2010 sp. zn. 4Cdo 319/2008 (v spise na č. l. 640) vyplýva, že dovolací súd v časti týkajúcej sa posúdenia existencie základných predpokladov zodpovednosti za škodu a to protiprávneho konania žalovaných spočívajúceho v porušení ich právnej povinnosti a vznik škody (s výnimkou obdobia po prevode nehnuteľnosti) pre nedostatok dôvodov považoval napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu z 2. apríla 2008 sp. zn. 4Co/80/06 za čiastočne nepreskúmateľné. Nesúhlasil s právnym názorom odvolacieho súdu týkajúcim sa nedostatku priamej príčinnej súvislosti medzi nesprevádzkovaním verejnej časti kanalizácie v čase predpokladanom žalobcami, resp. nevydaním kolaudačných rozhodnutí na novostavby ich rodinných domov a nemožnosťou domy prenajímať za dohodnuté nájomné. V tejto súvislosti uviedol, že stavba ako samostatný predmet právnych vzťahov (ako vec v právnom zmysle) vzniká v okamihu, v ktorom je vybudovaná minimálne do takého štádia, počnúc ktorým všetky ďalšie stavebné práce smerujú už k dokončeniu tejto druhovo a individuálne určenej veci. Vznik stavby nie je totožný s jej stavebnou dokončenosťou. Vznikom stavby ako veci v právnom zmysle nadobúda k nej zásadne vlastnícke právo stavebník. S nadobudnutím vlastníckeho práva nadobúda vlastník jednotlivé vlastnícke oprávnenia, najmä oprávnenie predmet vlastníctva držať, užívať, požívať jeho plody a úžitky a nakladať s ním. Zatiaľ čo vlastnícke oprávnenie vlastníka stavby, spočívajúce v nakladaní s ňou v zmysle možnosti prevodu vlastníckeho práva k nej od okamihu jej vzniku, nie je právnymi predpismi obmedzené, jej užívanie, resp. začatie užívania vrátane prenechania užívania inej osobe (napr. z právneho dôvodu nájmu) je zákonom č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) ako právnym predpisom verejného práva podmienené vydaním kolaudačného rozhodnutia. Tento zákon v § 76 v znení do 30. júna 2001 stanovil (a rovnako stanovuje aj v súčasnosti), že dokončenú stavbu, prípadne jej časť spôsobilú na samostatné užívanie alebo tú časť stavby, na ktorej sa vykonala zmena alebo udržiavacie práce, pokiaľ tieto stavby vyžadovali stavebné povolenie, možno užívať len na základe kolaudačného rozhodnutia. V zmysle § 82 tohto zákona sa kolaudačným rozhodnutím povoľuje užívanie stavby na určený účel. Vlastník stavby, ktorý sa rozhodne ju prenajať, je v zmysle § 664 Občianskeho zákonníka povinný prenechať ju nájomcovi v stave spôsobilom na dohodnuté alebo obvyklé užívanie. Spôsobilosť na užívanie znamená ako faktickú spôsobilosť, tak aj právnu spôsobilosť (napr. splnenie požiadaviek stanovených právnymi predpismi na užívanie veci). V prípade stavby, na ktorú sa vyžadovalo stavebné povolenie, nevydanie kolaudačného rozhodnutia znamená jej právnu nespôsobilosť byť predmetom nájmu. Prenechanie stavby, na ktorú nebolo vydané kolaudačné rozhodnutie do nájmu, by mohlo mať za následok vznik práva nájomcu na náhradu škody, na zmluvnú pokutu, na odstúpenie od zmluvy alebo na zľavu z nájomného, prípadne riziko verejnoprávných sankcií pre prenajímateľa. Dovolací súd následne k

námietke týkajúcej sa posúdenia príčinnej súvislosti ako predpokladu zodpovednosti za škodu uviedol, že príčinná súvislosť medzi nevydaním kolaudačných rozhodnutí v dôsledku nesprevádzkovania verejnej časti kanalizácie a zmarením prenájmu nehnuteľností žalobcov z dôvodu ich právnej nespôsobilosti byť predmetom nájmu by bola daná.

36. V danom prípade však dovolací súd okrem vysporiadania sa s uplatnenými námietkami v dovolaní, konštatoval čiastočnú nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia pre nedostatok dôvodov a tým odňatie možnosti konať pred súdom vo vzťahu k (ne)preukázaniu prvých dvoch základných predpokladov zodpovednosti za škodu a to porušenie právnej povinnosti a vznik škody, čo napokon bolo aj dôvodom pre zrušenie napadnutého rozhodnutia. Z uvedeného dôvodu preto súdy nižších inšancií nemohli vychádzať zo záveru o preukázaní zákonných predpokladov zodpovednosti za škodu v zmysle § 420 a nasl. Občianskeho zákonníka bez doplnenia, resp. vysporiadania sa so všetkými namietanými skutkovými okolnosťami v spore a zhodnotenia vykonaných dôkazov.

37. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia vo vzťahu k priznanej náhrade vecnej škody vo výške 180 209,70 Sk, uvedené v bode 40 nespĺňa náležitosti riadneho odôvodnenia vyplývajúce z § 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na ich základe dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (IV. ÚS 1/2002, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 501/11). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s článkom 46 ods. 1 ústavy, resp. článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (oznámenie FMZV ČSFR č. 209/1992 Zb., ďalej len „Dohovor“, I. ÚS 243/07). Věcná spojitost' odôvodnenia rozhodnutia s princípom práva na spravodlivý proces garantuje každému účastníkovi konania, že vydaný rozsudok musí spĺňať limity zrozumiteľného, určitého a logicky odôvodneného rozsudku. Odôvodnenie je tou časťou rozsudku, v ktorej súd vysvetľuje, akým spôsobom a z akých dôvodov dospel ku konkrétnemu rozhodnutiu. Porušením práva na spravodlivý proces môže byť aj situácia, keď v hodnotení skutkových zistení absentuje určitá časť skutočností, ktoré vyšli najavo, ale súd ich náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných skutočností nezahodnotil (Zo súdnej praxe č. 37/2010).

38. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

39. Vo vzťahu k priznanej náhrade škody z titulu ušlého zisku žalovaní 1/ a 2/ zhodne namietali nesprávnosť výšky. Argumentovali tým, že súdy nižších inšancií sa vôbec nevysporiadali so všetkými dôkazmi týkajúcimi sa jej preukázania. Predovšetkým poukázali na stanovisko k znaleckému posudku č. 23/2004 vypracované Ing. Výparinom z 1. októbra 2005 (v spise na č. 1. 444), ako aj na kontrolný znalecký posudok č. 63/2013 vypracovaný ÚEOS-Komercia a. s., Bratislava (v spise na č. 1. 907 až 953), s ktorými závermi sa súdy nižších inšancií vôbec nevysporiadali i napriek tomu, že ich závery a

výsledky zisťovanej „výnosovej hodnoty kapitalizovaných odčerpateľných zdrojov s využitím formou prenájmu nehnuteľností“, boli diametrálne odlišné.

40. Zásadám spravodlivého procesu v zmysle článku 46 ods. 1 ústavy a článku 6 ods. 1 Dohovoru zodpovedá požiadavka, aby súdmi urobené skutkové zistenia a prijaté právne závery boli riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnené. V práve na spravodlivý proces je obsiahnutá aj ústavná zásada a to rovnosť zbraní v civilnom konaní (článok 47 ods. 3 ústavy a čl. 6 Základných princípov CSP), ktorá všeobecne zahŕňa aj rovnosť bremien, ktoré sú na strany sporu kladené a ktoré nesmie byť neprimerané (IV. ÚS 468/2018).

Aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že súčasťou práva na spravodlivý proces je povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú pre rozhodnutie význam (Kraska proti Švajčiarsku z 29. apríla 1993, II. ÚS 410/06). Zásada voľného hodnotenia dôkazov vyplývajúca z § 191 CSP vyplýva z ústavného princípu nezávislosti súdu (článok 46 ústavy) a znamená, že záver, ktorý si sudca urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. „Voľnosť“ hodnotenia dôkazov však ale neznamená, že súd nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia, lebo strany legitímne očakávajú, že ich spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít (čl. 2 Základných princípov CSP). Napokon meritórne rozhodnutie by malo vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania, ktorého výsledkom je hodnotiaci úvaha súdu, ktorá musí zodpovedať zásadám formálnej logiky, musí vychádzať zo zisteného skutkového stavu. Obsahom hodnotenia dôkazov je aj opísanie úvahy súdu o tom, ktorý z vykonávaných dôkazov považoval za hodnoverný a ktorý nie, aké zistenia vyvodil z dôkazov, ktoré si odporujú alebo sa vylučujú.

41. I napriek tomu, že Civilný sporový poriadok umožňuje odvolaciemu súdu v § 387 ods. 2 CSP použiť tzv. skrátené odôvodnenie rozsudku v prípade, ak sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, zároveň však vyžaduje, aby aj v prípade skráteného odôvodnenia odvolací súd zaujal jasné stanovisko k podstatným vyjadreniam strán predneseným v konaní na súde prvej inštancie, pokiaľ sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Povinnosťou odvolacieho súdu je zároveň vysporiadať sa v odôvodnení rozhodnutia s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní. Za podstatný je potrebné považovať taký argument, ktorý je relevantný, teda má vecnú súvislosť s prejednávanou vecou a zároveň je takej povahy, že v prípade jeho preukázania (samostatne alebo v spojitosti s ostatnými okolnosťami) môže priniesť rozhodnutie priaznivejšie pre odvolateľa. Aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že judikatúra síce nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia; ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998).

42. Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody možno teda ustáliť, že žalovaní 1/ a 2/ dôvodne namietali vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP, preto dovolanie je z tohto dôvodu vo vzťahu k vyhovujúcemu výroku o priznaní náhrady vecnej škody a náhrady škody z titulu ušlého zisku prípustné aj dôvodné.

43. Žalobcovia 1/ a 2/ vo vzťahu k zmeňujúcemu zamietavému výroku rozsudku odvolacieho súdu a proti jeho výroku potvrdzujúcemu doplniaci rozsudok taktiež opodstatnene namietali nepreskúmateľnosť odôvodnenia napadnutých rozhodnutí, týkajúcich sa nepriznania im náhrady škody z titulu ušlého zisku z dohodnutého zmluvného nájomného. Argumentovali tým, že žiadny právny predpis Slovenskej republiky nereguluje výšku nájomného, ktorá môže byť zmluvne dohodnutá najmä v obchodnoprávných vzťahoch. Podotkli, že regulované nájomné porušuje ich ústavné práva, pričom súdy boli viazané vymedzeným predmetom sporu. V súvislosti s výškou náhrady škody z titulu ušlého zisku určenou odvolacím súdom tvrdili, že z odôvodnenia nevyplýva, ako odvolací súd dospel k výslednej výške, ktorú nepovažovali za správnu, lebo vychádza z obvyklého a nie dohodnutého nájmu.

44. K otázke právnych dôsledkov nepreskúmateľnosti rozhodnutia prijalo občianskoprávne kolégium najvyššieho súdu stanovisko z 3. decembra 2015, publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 1/2016 pod R 2/2016, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku. Druhá veta tohto stanoviska je použiteľná aj po zmene procesného poriadku s účinnosťou od 1. júla 2016. Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami, na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08). Náležitý neodôvodnenie, prečo odvolací súd bez vysvetlenia svojich právnych úvah týkajúcich sa relevantných argumentov žalobcov 1/ a 2/, rozhodol v ich neprospech, preto možno považovať za dôvodné z hľadiska druhej právnej vety zjednocujúceho stanoviska najvyššieho súdu prijatého pod R 2/2016.

45. S ohľadom na vyššie uvedené dovolací súd teda považoval namietanú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP za opodstatnenú, preto napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil v súlade s § 449 ods. 1 CSP a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 v spojení s § 390 CSP). Dovolací súd z dôvodu zrušenia rozhodnutia vo veci samej nezaujal vecné stanovisko k žalobcami 1/ a 2/ namietanému výroku o trovách konania z dôvodu, že posúdenie úspechu v spore pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania je závislé od konečného rozhodnutia vo veci samej (ktoré sa v dôsledku tohto rozhodnutia dovolacieho súdu oddialilo).

46. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v § 420 CSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (1Cdo 44/2015, 2Cdo 111/2014, 3Cdo 4/2012, 4Cdo 263/2013, 5Cdo 241/2013, 6Cdo 591/2015, 7Cdo 212/2014, 8Cdo 137/2015).

47. Podľa § 424 CSP dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané.

48. Z povahy dovolania ako opravného prostriedku plynie, že oprávnenie ho podať (tzv. subjektívnu prípustnosť) má strana, v neprospech ktorej bolo rozhodnutie vydané. V danom prípade žalobcovia neboli oprávnení namietat' vyhovujúci výrok, ktorý bol vydaný v ich prospech, preto dovolací súd v zmysle § 447 písm. b) CSP dovolanie žalobcov 1/ a 2/ proti potvrdzujúcemu vyhovujúcemu výroku odmietol ako podané neoprávnenými osobami.

49. V ďalšom konaní bude úlohou odvolacieho súdu opätovne prejednať a rozhodnúť o podaných odvolaniach, písomné vyhotovenie rozhodnutia vyhotoviť v súlade s náležitosťami vyplývajúcimi z § 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP.

50. O trovách dovolacieho konania a o trovách pôvodného konania rozhodne odvolací súd v novom rozhodnutí vo veci samej (§ 453 ods. 3 CSP).

51. Rozhodnutie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.